

I.7036.49.2014.AKB

Pani**Małgorzata Omilanowska****Minister Kultury i Dziedzictwa****Narodowego**

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

Szanowna Pani Minister

Rodzice dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Ukrytymi Niepełnosprawnościami im. Hansa Aspergera "Nie-Grzeczne Dzieci" przekazali do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich skargi dotyczące treści pisma Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej z dnia 18 grudnia 2013 r. (znak: NP-MB-025-1/2013), którego kopię pozwalam sobie przesłać w załączeniu.

Dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej w piśmie przesłanym do dyrektorów szkół artystycznych prowadzonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, realizujących kształcenie ogólne, stwierdza „pierwotny brak możliwości realizowania kształcenia specjalnego w szkołach artystycznych”. Jak wynika z treści pisma, realizacja zaleceń zawartych w odpowiednich orzeczeniach jest według Dyrektora możliwa jedynie w szkołach specjalnych bądź integracyjnych, do których powoływania i prowadzenia Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie posiada kompetencji. Przyjęte założenie prowadzi do wniosku, że każdy uczeń legitymujący się tego rodzaju orzeczeniem może kształcić się jedynie w szkole specjalnej bądź integracyjnej, natomiast nie ma możliwość uczęszczania do szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne. W piśmie stwierdza się ponadto, że realizacja zaleceń w szkołach artystycznych nie jest możliwa zarówno z formalnego, jak i praktycznego punktu widzenia, co stoi w oczywistej sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. W przesłanej dyrektorom szkół korespondencji można przeczytać, że rodzicowi

ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, który przedłoży stosowne orzeczenie wydane dla jego dziecka, ma być przedstawiana alternatywa w postaci realizacji kształcenia ogólnego przez szkołę prowadzoną przez właściwą jednostkę samorządu terytorialnego i przeniesienie ucznia do szkoły artystycznej nierealizującej kształcenia ogólnego bądź rezygnacji przez rodzica z realizacji zaleceń podczas nauki w szkole artystycznej i przyjęcie od niego pisemnego zobowiązania, że zapewni swojemu dziecku niezbędną pomoc określoną w orzeczeniu w systemie pozaszkolnym. Ponadto w dalszej części pisma sugeruje się dyrektorom szkół artystycznych informowanie właściwych sądów rodzinnych o fakcie wydania orzeczenia i niewykonania go przez rodziców w sytuacjach, w których rodzic zdoła przekonać dyrektora szkoły o pozostawieniu ucznia w szkole na dotychczasowych zasadach.

Treść przedmiotowego pisma budzi niepokój między innymi z tego względu, że kierownik organu nadzoru nad szkolnictwem artystycznym dokonał wykładni przepisów prawa oświatowego *contra legem*. Zaprezentowana w piśmie argumentacja wskazuje na brak zrozumienia zarówno instytucji orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i indywidualnego, jak i sytuacji uzdolnionych artystycznie dzieci i młodzieży z różnego rodzaju dysfunkcjami.

Wnioski i zalecenia zaprezentowane w omawianym piśmie wydają się sprzeczne nie tylko z normami wynikającymi Konstytucji RP oraz treścią przepisów prawa oświatowego, ale także z ratyfikowaną przez Polskę w 2012 r. *Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169)*.

Należy zauważyć, że art. 32 Konstytucji RP statuuje zasadę równości wobec prawa, jak również zakaz dyskryminacji jednostki w życiu społecznym. W kontekście zaprezentowanego problemu zasada równości wobec prawa nakłada na organy państwa obowiązek jednakowego traktowania każdego ucznia posiadającego stosowne orzeczenie. Innymi słowy, każda szkoła realizująca podstawę programową kształcenia ogólnego jest obowiązana do realizacji zaleceń zawartych w takich orzeczeniach. Jednocześnie wyrażony w ust. 2 wskazanego przepisu zakaz dyskryminacji jest gwarancją edukacji dzieci i młodzieży z dysfunkcjami w szkołach artystycznych

realizujących program kształcenia ogólnego na równi z ich pełnosprawnymi rówieśnikami.

Co więcej, Konstytucja RP w art. 70 ust. 1 gwarantuje każdemu prawo do nauki. Z kolei norma zawarta w ust. 4 zdanie 1 tego artykułu nakłada na władzę publiczną zobowiązanie polegające na zapewnieniu obywatelom powszechnego i równego dostępu do wykształcenia. Wskazane normy konstytucyjne odnoszą się do wszystkich obywateli, a więc także do osób z niepełnosprawnościami.

Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 16 lutego 2000 r. w sprawie o sygn. TS 97/99 stwierdził, że „gwarancja równego dostępu do wykształcenia wyraża z jednej strony zakaz ustanawiania takich regulacji, które ograniczyłyby możliwość korzystania z tego wykształcenia przez określone grupy osób, z drugiej strony obliguje państwo do usuwania faktycznych barier i ograniczeń w korzystaniu z systemu edukacji publicznej”. Wymaga więc podkreślenia faktu, że żaden przepis powszechnie obowiązującego prawa nie ogranicza dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami w możliwości korzystania z kształcenia w szkołach artystycznych ze względu na jakikolwiek rodzaj niepełnosprawności. Znajduje to potwierdzenie w treści art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 1 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.; dalej jako: *ustawa o systemie oświaty*), który stanowi, że państwo – w ramach systemu oświaty – zapewnia możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami.

Szkoły artystyczne są częścią systemu oświaty, zgodnie z art. 2 pkt 2 lit. d) wskazanej wyżej ustawy. Uczęszczanie do szkół artystycznych, które - obok wykształcenia artystycznego - obejmują również wykształcenie ogólne na określonym poziomie, stanowi dla uczniów tych placówek realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że interpretacja, zgodnie z którą szkoły artystyczne nie są szkołami ogólnodostępnymi i w związku z tym nie mieszczą się w treści dyspozycji przepisu art. 71b ust. 1 ustawy o systemie oświaty, nie znajduje oparcia zarówno w treści wspomnianego już przepisu art. 2 pkt 2 lit. d) tejże ustawy,

jak również w omówionych wcześniej normach konstytucyjnych oraz standardach wynikających w szczególności z art. 24 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Przystępując do grona państw-stron Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych Polska przyjęła na siebie szereg zobowiązań mających na celu zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełnego i efektywnego uczestnictwa w życiu społecznym i integracji społecznej. Wprowadzaniu w życie tego założenia ma służyć m. in. obowiązek zapewnienia przez państwo włączającego systemu kształcenia umożliwiającego integrację na wszystkich poziomach edukacji, o czym stanowi art. 24 tej umowy. W ramach niniejszego postanowienia państwa mają za zadanie zadbać o to, aby osoby niepełnosprawne nie były wykluczane z powszechnego systemu edukacji ze względu na niepełnosprawność. Wiąże się to z koniecznością zapewnienia uczniom z niepełnosprawnościami racjonalnych usprawnień, zgodnie z indywidualnymi potrzebami. Innymi słowy, zgodnie z postanowieniami Konwencji nie powinien istnieć oddzielny system edukacji osób z niepełnosprawnościami, a jedynie dodatkowe formy wspomagania w ramach powszechnego systemu edukacji dla wszystkich.

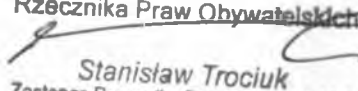
Rzecznik Praw Obywatelskich wykonuje rolę niezależnej instytucji właściwej do pełnienia zadań w zakresie promowania, ochrony i monitorowania wdrażania wskazanej Konwencji, na podstawie jej art. 33 ust. 2, w związku z czym kwestia wprowadzenia w życie edukacji włączającej jest traktowana priorytetowo. Mając powyższe na uwadze **pragnę zauważyć, że instytucja publiczna, jaką jest Centrum Edukacji Artystycznej, w ramach swojego zakresu działania powinna przestrzegać i promować przepisy Konwencji.**

Mając na uwadze wskazane w niniejszym piśmie okoliczności oraz działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 oraz art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu wyjaśnienia przedmiotowej sprawy, w tym ustalenia czy w konsekwencji stanowiska przedstawionego w piśmie Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej:

- jakiegokolwiek dziecko z niepełnosprawnością zostało skreślone z listy uczniów szkoły artystycznej tylko dlatego, że posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego;
- jakiegokolwiek dziecku z niepełnosprawnością odmówiono przyjęcia do szkoły artystycznej tylko dlatego, że posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego;
- podjęto jakiegokolwiek kroki prawne wobec rodziców, którzy domagali się realizacji zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych wobec ich dzieci przez szkoły artystyczne.

W mojej ocenie należy ponadto dołożyć wszelkich starań, aby do wszystkich adresatów pisma Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej, jeszcze przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, dotarła pisemna informacja o uprawnieniach dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz związanych z tymi uprawnieniami obowiązkach szkół artystycznych. Będę zobowiązany za poinformowanie Rzecznika o podjętych w tej sprawie działaniach.

Z przeziębieniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Załącznik 1